

SELEVCIA

AD CALYCADNVM

SAYI II -2012

OLBA KAZISI YAYINLARI

SELEVCIA AD CALYCADNUM II

OLBA KAZISI YAYINLARI

OLBA KAZISI YAYINLARI

SELEVCIA AD CALYCADNUM II

Ankara 2012 / Türkiye

ISBN 978-605-5668-32-7

Seleucia ad Calycadnum, hakemlidir ve her yıl Nisan ayında bir sayı olarak basılır. Yollanan çalışmalar, giriş sayfalarında belirtilen yazım kurallarına uygunsuzsa yayınlanmaz, çalışması yayınlanan her yazar, çalışmanın baskı olarak yayınlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını Seleucia ad Calycadnum yayınına devretmiş sayılır. Seleucia ad Calycadnum, kopya edilemez ancak dipnot referans gösterilerek yayınlarda kullanılabilir.

Seleucia ad Calycadnum için yazışma adresi:

Okt. Murat ÖZYILDIRIM

Mersin Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü

Çiftlikköy Kampüsü 33342 Mersin – TÜRKİYE

Tel: 00 90 324 361 00 01 – 4735 e- posta: ozyildirimmurat@gmail.com.

OLBA KAZISI YAYINLARI
SELEVCIA AD CALYCADNUM II

ISBN: 978-605-5668-32-7
TAN KİTABEVİ YAYINLARI 31
Dizi: OLBA KAZISI YAYINLARI-2

Editörler

Emel ERTEN
Diane FAVRO
Murat ÖZYILDIRIM

Bilim Kurulu

- Prof. Dr. Meral AKURGAL •Prof. Dr. Halit ÇAL •Prof. Dr. Çiğdem DÜRÜŞKEN
- Prof. Dr. Emel ERTEN •Prof. Dr. Diane FAVRO •Prof. Dr. Turhan KAÇAR
- Prof. Dr. Gülgün KÖROĞLU •Prof. Dr. Erendiz ÖZBAYOĞLU •Prof. Dr. Aygül SÜEL
- Prof. Dr. Fikret YEGÜL
- Doç. Dr. Salim AYDÜZ •Doç. Dr. Sedef ÇOKAY-KEPÇE •Doç. Dr. Efrumiye ERTEKİN
- Doç. Dr. Mehmet Fatih YAVUZ
- Yrd. Doç. Dr. Figen ÇEVİRİCİ – COŞKUN •Yrd. Doç. Dr. Merih EREK
- Yrd. Doç. Dr. Fikret ÖZBAY •Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Murat ÖZGEN
- Yrd. Doç. Dr. Sema SANDALCI •Yrd. Doç. Dr. H. Sibel ÜNALAN
- Yrd. Doç. Dr. Ceren ÜNAL

Seleucia ad Calycadnum, Olba Kazısı yayını olarak yılda bir sayı yayınlanır. Yayınlanması istenen makalelerin en geç Şubat ayında gönderilmiş olması gerekmektedir. Seleucia ad Calycadnum, arkeoloji, eski çağ dilleri ve kültürleri, eski çağ tarihi, sanat tarihi konularında yazılan, daha önce yayınlanmayan yalnızca Türkçe, İngilizce çalışmaları ve kitap tanıtımlarını yayınlar.

Kapak Tasarım: Tuna AKÇAY
Dizgi: Yener YENTEK

Baskı:
Cantekin Matbaacılık
2. Baskı 1000 Adet
Mayıs 2012

İÇİNDEKİLER

KIZKALESİ KAZILARINDA
ELE GEÇEN 12. – 15. YÜZYIL
ARASINA TARİHLENEN ORTA ÇAĞ
SERAMİKLERİ
Gülgün KÖROĞLU
11

PRINCIPATVS DEVRİ ROMA
SENATVS'U: ÜYE SAYISINDA
DÜZENLEMELER (LECTIO SENATVS),
SENATVS'A GİRİŞ KOŞULLARI VE
YOLLARI, YASAL İŞLEYİŞ
Efrumiye ERTEKİN
33

OLBA'DA ROMA İMPARATORLUK
DÖNEMİNDE TARIM VE YERLEŞİM
Emel ERTEN
61

OLBA MEZARLIK ALANLARI
Tuna AKÇAY
77

OLBA MANASTIRI HAKKINDA
ARKEOLOJİK VE YAZINSAL YENİ
BİLGİLER
Murat ÖZYILDIRIM
105

MÖ II. - MS IV. YÜZYILLAR ARASINDA
CİLİCİA'DA YAHUDİLER
Sevim AYTEŞ CANEVELLO
119

TRABZON İMPARATORU I. MANUEL
KOMNENOS (1238-1263) DÖNEMİNE
TARİHLENEN BALIKESİR, KUVA-Yİ
MİLLİYE MÜZESİ'NDEKİ ÜÇ ADET
ASPER
Ceren ÜNAL
141

TARSUS MÜZESİ'NDE YER ALAN
FİĞÜR TASVİRLİ
ARTUKOĞULLARI SIKKELERİ
“12.-13. YÜZYILLARDA ANADOLU'DA
İKONOGRAFİK ALIŞVERİŞ”
H. Sibel ÜNALAN
Ceren ÜNAL
163

CECİ N'EST PAS UN MUR:
REPRESENTATION AND REALITY IN
EPHESIAN URBAN BOUNDARIES
Brianna BRICKER
185

ARCHAOMETRICAL PERSPECTIVES
IN TURKEY
Ali Akın AKYOL
201

KİTAP TANITIMI:
MANİSA MÜZESİ BİZANS SIKKELERİ
Emine TOK
209

KİTAP TANITIMI:
ANADOLU'DAKİ TÜRK
KÜTÜPHANELERİ
Mükerreren KÜRÜM
211

OLBA KAZISI YAYINLARI

SELEVCIA AD CALYCADNUM II

Yazım Kuralları

Makaleler, Times New Roman yazı karakterinde, word dosyasında, başlık tümü 12 punto büyük harf, metin 10 punto, dipnot ve kaynakça 9 punto ile yazılmalıdır. Çalışmada ara başlık varsa, bold ve küçük harflerle yazılmalıdır. Türkçe ve İngilizce özetler, makale adının altında 9 punto olarak ve en az iki yüz sözcük ile yazılmalıdır. Özetlerin altında İngilizce ve Türkçe beşer anahtar sözcük, 9 punto olarak “anahtar sözcükler” ve “keywords” başlığının yanında verilmelidir.

- Dipnotlar, her sayfanın altında verilmelidir. Dipnotta yazar soyadı, yayın yılı ve sayfa numarası sıralaması aşağıdaki gibi olmalıdır.
Demiriş 2006, 59.
- Kaynakça, çalışmanın sonunda yer almalı ve dipnottaki kısaltmayı açıklamalıdır.
Kitap için:
Demiriş 2006 Demiriş, B., *Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı*, Ege Yay., İstanbul.
Makale için:
Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, *Lucerna Klasik Filoloji Yazıları*, İstanbul.
- Makalede kullanılan fotoğraf, resim, harita, çizim, şekil vs. metin içinde yalnızca **(Lev.1)**, **(Lev. 2)** kısaltmaları biçiminde “Levha” olarak yazılmalı, makale sonunda “Levhalar” başlığı altında sıralı olarak yazılmalıdır. Bütün levhalar, jpeg ya da tift formatında 300 dpi olmalıdır. Alıntı yapılan levha varsa sorumluluğu yazara aittir ve mutlaka alıntı yeri belirtilmelidir.
- Makale ve levhalar, CD’ye yüklenerek çıktısı ile birlikte yollanmalıdır.

PRAEFATIO

Mersin Olba Kazıları'nın bilimsel dergisi olarak 2011 yılında yayınlanmaya başlanan Seleucia ad Calycadnum Dergisi'nin ikinci sayısını okurlarımıza sunmaktayız. Erken Hıristiyanlık teması ile çıkan ilk sayımızdan sonra, ikinci sayıda daha geniş bir çerçeve içine yerleştirilebilecek bir içerikle dergimiz sizlerle buluşuyor. Olba arkeolojisi ve yerleşim tarihi konusundaki makalelerin yanında nümizmatik, arkeometri, Anadolu'da kent tasarımına ilişkin çalışmalar da dergimiz kapsamında yer almakta. Bu sayının çıkmasını sağlayan tüm yazarlarımıza, katkılarından dolayı yayın kurulumuz üyelerine teşekkürlerimizi sunarız. Arkeoloji, eskiçağ dilleri ve kültürleri, sanat tarihi konularında yapacağınız çalışmaların Seleucia ad Calycadnum dergisinin gelecek sayılarında yer almasından mutluluk duyacağımızı belirtiriz.

Editörler:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Murat Özyıldırım (ma)

PRAEFATIO

We are proud to present the second volume of the annual journal of Mersin Olba excavations, Seleucia ad Calycadnum. After the first issue focusing on Early Christianity, a wider content of articles such as archaeometry, numismatic, urban design in Asia Minor will be presented in the second volume as well as the studies on the settlement history and archaeology of Olba. We wish to thank all our contributors, colleagues in the scientific board. It will be an honour for us to welcome our colleagues studying on archaeology, ancient languages and cultures and the history of art for the future issues of “Seleucia ad Calycadnum”.

Editors:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Murat Özyıldırım (ma)

MANİSA MÜZESİ BİZANS SİKKELERİ

Ceren Ünal,
235 Sayfa, 387 adet renkli baskı sikke
Celal Bayar Üniversitesi Yayınları No. 0003, Manisa 2012.
ISBN 978-975-8628-19-3

Emine TOK*

Bizans İmparatorluğu, Anadolu’da yaklaşık bin yıl hüküm sürmüştür. Bizans İmparatorluğunun sikke sistemi ve ikonografisi ise siyasi ve ekonomik yapılanma, sanatsal oluşumlar hakkında bilgiler içermektedir. Bizans nüvizmatığı alanında çalışan uzmanların yapacağı çalışmalarla Bizans İmparatorluğu’nun sosyo-politik gelişimi hakkında ilginç bilgiler edinileceği açıktır.

“Manisa Müzesi Bizans Sikkeleri” başlıklı çalışma Bizans Sikke Sistemi ve İkonografi konu başlığıyla başlar. Yazar, I. Anastasios’un 498 yılında gerçekleştirdiği sikke reformunun Bizans İmparatorluğu sikke sisteminin başlangıcı olarak kabul edildiğinden bahsederek, 1261 yılı sonrasında tekrar kurulan imparatorluğun, Geç Bizans / Palaiologoslar Dönemi olarak bilinen, imparatorluğun 1453 yılında yıkılışına kadar olan süreçteki sikke sistemini kısaca açıklar. Erken, Orta ve Geç Dönem olmak üzere kronolojik olarak Bizans İmparatorluğu sikke sistemini okuyucuya tanıtır.

Yazar çalışmasında; Bizans sikkeleri, üzerlerinde yer alan kutsal kişiler ve göksel varlıkların tasvirleriyle dönemlerinin kültürünü tanıtmaktadır. Ekonomik bakımdan imparatorluğun dönemsel durumunun tespit edilmesine sikkeler yardımcı olduğu gibi, üzerlerinde yer alan tasvirlerde dini figürler ve motiflerin bulunması da dini ve siyasi yapılanmaya da hizmet etmekte olduğunu vurgular.

Manisa Müzesinde yaptığı araştırmalar sonucu yayın aşamasına getirmek amacıyla 385 adet Bizans İmparatorluğu sikkesi ve 2 adet sahte basım sikkeyi Manisa Müzesi Bizans Sikkeleri başlığı altında kronolojik olarak sınıflayarak

* Yrd. Doç. Dr. Emine TOK, Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Bizans Sanatı Anabilim Dalı, Bornova/İZMİR. E – Posta: emine.tok@ege.edu.tr.

sunmuştur. İmparator I. Anastasios'un iktidarından başlayan ve II. Andronikos ile IX. Mikhael Palaiologos'un ortak iktidarlarına (1294-1320) kadar sınırlanan dönemde çeşitli imparatorlara ait altın, gümüş ve bakır birimlerinde sikkeleri tanıtmıştır. Yazarın sunduğu 2 adet sahte basım sikke ise oldukça ilginç bir ayrıntıyı da ortaya koymuştur. Yurtdışında alım ve satımı serbest olan Bizans İmparatorluğu sikkelerinin sahte basımlarının çeşitli müzayedelerde yer aldığı, hatta müzelerimizde de bulunduğu tespit edilmesi bakımından önemlidir.

Çalışmada yer alan "Sözlük", konu detaylarının kısaca açıklanmasına yardımcı olmaktadır. Tablolar bölümünde sunulan yedi adet grafik, Manisa Müzesi'nde tespit edilerek çalışmaya konu olan sikkelerin dönemsel ve imparatorlara göre dağılımlarını vermektedir. 385 adet sikkeden, 137 adedini teşkil eden Anonim Folles Grubunun, Sınıfları elde edilen veriler ışığında ayrıca tablo haline getirilmiştir.

Levhalar bölümünde 385 adet Bizans İmparatorluğuna ait altın, gümüş ve bakır birimlerde sikke ve 2 adet sahte basım sikke görsel olarak sunulur. Kronolojik sıralamaya uygun olarak verilen Manisa Müzesindeki 387 adet sikke Bizans nüvizmatığı alanındaki çalışmalara yeni bir soluk getirecektir. Müzelerimizdeki Bizans sikkelerinin bilim dünyasına ve okuyucuya sunulması oldukça önemlidir. Yrd. Doç. Dr. Ceren Ünal'ın hazırladığı Manisa Müzesi Bizans Sikkeleri başlıklı kitabın, diğer müzelerimizde yer alan çeşitli dönemlere ait sikkelerin tanıtılması için bir örnek oluşturacağı açıktır.